

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 " "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте.

Преплату ваља слати уплатницом на општински суд а све кореспонденције на уредника. РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ЗАПИСНИК

ванредног саставка 11 марта 1887 год.

(састанак отворен у 5³⁴ часа)

Били су: Председник Општине г. Светомир Николајевић; члан суда г. Јанаћ Јанковић, одборници и заменици г. г. Светозар Јанковић, Милан Вељковић, Коста Петровић, Димитрије Миловановић, Јован Д. Стевановић, Милеш Симоновић, Стеван Јосифовић, Илија Антоновић, М. Степановић, Самуел Пијаде, Васа Дучић, М. Кретић, Ђура Козарац, Јов. Барловац, Милутин Марковић, Димитрије Наумовић, Др. М. Т. Леко, М. Кљидис, К. Црногорац, Ј. Дилбер, Ст. Добривојевић, Ј. Милановић, М. А. Павловић, А. Богатићеваћ, Др. Ђ. Димитријевић.

Извинили изостанке г. Вучко Стојановић.

Бр. 48

Г. Председник. Господо! Као што вам је познато, 10 Нов. п. г. одбор је донео решење, да се водоводи, канали и осветлење изврше путем концесије, и то, средством ширег конкурса, који је имао одмах да се расписе и у српским и у страним листовима са роком од 4 месеца. Овако расписани конкурсе изашао је у немачким, француским и енглеским листовима, а писано је и страним министарствима да га и она са своје стране објаве. Рок је био до 10 марта о. г. и до тога дана стигле су нам 4 понуде. Сад треба те понуде отворити. По закону о јавним грађевинама, као и по том како је обичај у другим земљама, треба да отварање изврши једна комисија за то изабрана.

Међу тим, дужност ми је известити вас, да је и после раписаног крајњег рока дошло накнадно неколико писмених обећања, да ће понуда доћи; и то *Дитриша* из Берлина, *Кенига* из Келна и инжењера *Фрајнда* из Београда.

Сва та господа говорила су да им је било кратко време за израду понуда. Кривилису општинску управу, што је расписала конкурс без изложена плана, како се желе потребе подмирити.

Према овоме, господо, могло би се истаћи питање, да ли ћемо ове понуде (које су ту) отворити или треба конкурс продужити, причекати понуде и ових који су се само писмом јавили, или у опште и друге који би се јавили.

Ја остављам то одбору да реши. Ну само ваља имати на уму, да би продужење конкурса поред понуда што су стигле, могло умалити пошту према празилности рада у овој општини.

Г. К. Црногорац. Господо, кад је г. председник напоменуо да нема закона кога би се држали, дакле, да није прописано по којој форми, по коме облику да ми ову радњу данас извршимо, г. председник је напоменуо и то: да, кад би ми покушали да конкурс пролонгирамо, да би нас свет чудовато сматрао. Мени се чини да време од 4 месеца није било кратко, и да су нам ове 4 понуде довољне; према томе, можемо приступити отварању оних понуда које су већ дошле, и то отварање изврши овде, што би у осталом било много деликатније, па и свечаније, но давати комисији да она то учини. После тога може да се образује одбор који би проучио те понуде и дао нам своје мишљење.

Г. М. Кљидис. Ми треба најпре да решимо, да ли ћемо чекати понуде и оних лица која су изјавила да ће их поднети накнадно, или ћемо приступити отварању ових понуда колико их данас има, без обзира на даље понуде. Ја бих причекао са отварањем докле не стигну понуде и од све тројице који су се писмом јавили, ако ће они то учинити за 10—15 дана, па по том да извршимо отварање у свечаној седници.

Г. С. Добривојевић. Слажем се са г. предговорником да најпре треба решити питање, да ли продужујемо рок пријаве или не. Ја мислим да не треба продужавати конкурс, него да се задовољимо овим понудама; јер ко год је био озбиљан предузимач, тај се јавио у одређеном року. Ови, који се после јављају, то нису озбиљни предузимачи, већ техничари који биће да иду да ћаре. За то мислим да треба да се задовољимо са одређеним роком, јер би, за цело, било врло тугаљиво и после рока од 4 месеца за подношење понуда одређивати нов рок, и тиме оне који су уредно и на време поднели понуде готово омаловажити. Слажем се са г. Црногорцем да се офррти отворе у овој седници.

Г. М. Степановић. Ја се слажем са г. Добривојевићем да треба те понуде у данашњој седници отворити. Јер ако би се рок продужио, био би бламаж за нас. Они који су се доцније јавили, изгледа да хоће да спрече озбиљне понуђаче, теже дакле да нас изиграју. Познато ми је баш као занатлији да у томе има спекулације, јер сви они који на посао озбиљно мисле, долазе на време са својим понудама и ценама; докле они, који то доцније чине, дакле по сазнању услова стечајних конкурсата, готово никад нису озбиљни поштени предузимачи. На тај начин они редовно побијају озбиљност послу а у исто време омаловажавају значај конкурса, знајући да ће они бити добродошли кад други, дакле понуђачи са

конкурса лицитанти, увређени *одступити* — што често бива. Нисам за одлагање.

Г. Д-р Леко. Међу овим накнадним пријавама може бити и врло озбиљних, већ и стога што је општина до сад добила само 3 или 4 понуде. Држим да би рок требало продужити и неотварати оферте, који су до сад стигли. — Треба водити рачуна и о томе да предузимачи у страним земљама нису можда на време, сазнали за стечај, који је општина расписала и нису могли на време да поднесу оферт. Форма је углавном испуњена тиме, што су се неке фирме писмом јавиле да желе да конкуришу. У интересу је општине да има што више понуђача и зато би требало рок продужити.

Г. М. Крстић. И ја држим да међу овим писменим, пријавама може бити врло озбиљних понуђача. Међу тим ваља имати на уму, да је сама ситуација јевропска учинила да за време расписаног стечаја многа од јевропских кућа, које оваке послове предузимају, нису на њих ни смеле помишљати. Међу тим та околност да се отварање добивених понуда одложи за десетак дана, неће понуђаче који су стигли поднети понуде, ни у колико поколебати, ако они збиља мисле издржати конкуренцију.

Г. М. Клидас. За продужење нарочито сам с тога, што међу писменим пријавама видим и фирму за коју знам да је врло јака. Исто тако и фирма Дитрих је једна од великих фирми па држим да би због тога било корисно сачекати са отварањем који дан. Јак је разлог оно што рече г. Крстић, ситуацији Европе, последњих месеца; И она је без сумње допринела томе да људи нису могли на време да поднесу детаљне рачуне.

Г. Ј. Дилбер. Ја мислим да се ми не обавезујемо, ако те оферте отворимо, да их морамо признати. Ми можемо ове оферте отворити али ипак рок не продужити. Ја нисам за продужење.

Г. М. Степановић. Оно што рекоше г. Крстић и г. Клидас нема места, јер и данашња ситуација политичка није Бог зна каква, утицајних промена нема. Зато сам за предлог г. Дилбера т. ј. да отворимо ове оферте, па ако видимо да нису за нас, онда можемо конкурс по ново да распишемо.

Г. С. Добривојевић. Рекао сам за што не треба одлагати конкурс. Држим да ће ситуација бити запета и после 10—15 дана а могућно и после 3 месеца. Друго ја сматрам да су озбиљни предузимачи имали за размишљање 4 пуна месеца, хоће ли се примити понуде или не. И ја оне, који су јавили, узимам за озбиљне, јер претпостављам да су послове прорачунали и решили се да их се приме. Све ове што су се доцније јавили, и то после два дана, ја не рачунам да долазе са најчистијим смеровима и ја због њих не бих одлагао ову ствар.

Г. Коста Црногорац. Господо! Наши стари другови, кад су одредили рок од 4 месеца, имали су за то разлогеног ослонаца. Нема сумње да је овај термин довољан био свакоме озбиљном предузимачу да направи детаљан предрачун за ову понуду. Кад је конкурс расписан не само у свима новинама, него г. председник рече да је и појединим страним министарствима саопштен нема сумње да су и та министарства у пријатељском узајмном односу учинила своје да конкурс буде објављен у потребној

мери. Време од четири месеца, понављам, било је довољно да свакога озбиљног конкурента за нас ангажује. Онога дана када се решавало о термину, без сумње, водио се рачун да ће за тај број месеци стићи понуде оних људи који би желели те послове да изврше. Ја мислим, да нас ситуација не може да смеће да приђемо овоме раду; а кад имамо 4 понуде тим пре можемо то без одлагања учинити, и ја делим гледиште да сваки други понуђач, који се доцније јавља, значи није хтео довољно обратити пажњу.

Ако учинимо противно овоме, онда ћемо учинити неправду онима који су се на време јавили. А ми не смемо да заборавимо шта значи реоме једнога друштва, те с тога, ја не дозвољавам одлагање ни за један дан.

Г. С. Добривојевић. Држим да је дебата исцрпљена, и молимо да се стави на гласање.

Г. М. Павловић. Доиста, времена није било мало за оне понуђаче који су имали прилике да те огласе читају, но ваља имати на уму, да је неко доцније дознао, и то баш онда кад су људи били у забуни услед политичке ситуације; са тог једнога разлога већ ваљало би отварање понуда одложити. Но и сама важност отварања захтева, да ми овај посао радимо врло опрезно. Кад смо до сада могли чекати неће нам бити штете, ако још мало причекамо и стрпљења имамо. Да те две фирме не мисле озбиљно на посао, зар би имале потребе пријављивати да ће поднети понуде? тим пре, што могу унапред знати да њихове лакше услове, јевтиније цене, неће одбор запоставити тежем и скупљим, баш да они доцније понуде учине. На против, баш би дошли у тежи положај са самом ствари, кад би сад отворили понуде па нашли да ни једна не даје довољно добре услове. Могућно је да би нам онда и ове две фирме нудиле услове теже од оних које би учиниле незнајући шта нуде друге куће.

Г. Ј. Стевановић. Понуде које стижу после рока, и ја не сматрам као озбиљне, баш за то, што се за разлог наводи краткоћа времена. Сама факта казују противно, кад имамо већ 4 понуде; јер, кад је за њих имало довољно времена, било би га и за друге да су мислили озбиљно.

Г. Председник. Стављам на гласање: ко је за то да се понуде које су стигле отворе нека каже: за, . . .

Г. К. Петровић. Ја држим да би редакција питања згоднија била овако: „ко је за то да се не продужује рок примања понуда“ итд.

Г. М. Павловић. Како би било да се седница претвори у конференцију. Мени се чини да треба још да се поразговарамо.

(За овим је отворена конференција). После конференције:

Г. Председник. Стављам на гласање: ко је за то да се понуде које су стигле отворе нека каже „за“ ко је противан „против“. (Настаје гласање) Оглашујем да је одбор

изјавио:

са 14 противу 12 гласова, да се подвезе понуде отворе (жагор)

Г. М. Симоновић. Ја сам гласао „за“ али у том слу-

чају да се рок опет продужи: дакле, ако не мислите рок да продужите онда сам ја противан³ (жагор).

Г. Председник. Ја мислим да о томе не може бити говора да се рок продужи; ствар је решена.

Г. К. Црногорац. Питање је јасно и не можемо нити смемо да се враћамо по нова, јер то би значило гласати о нечем што нисмо појмили.

Г. М. Крстић. И ја сам гласао за предлог, али сам и сам разумео реч г. председника да ће се по том имати оделито да реши, хоће ли се одлагати рок за подношај оферата или не. Према томе противан сам предлогу.

(Свршена је ствар)

Г. Председник. Сад долази друго питање, да ли треба ове оферте овде отворити, или за то изабрати комисију? Ја држим да је прво неудесно. Биће потребно да се направи и протокол отварања истог, те да се оне упореде, па за то мислим, да би ваљало изабрати комисију која би то свршила и одбору поднела реферат.

Г. Јов. Барловац. Ја мислим да бирамо пет чланова и — предлажем: г. г. председника, Клідиса, Црногорца, Мих. Павловића, К. Петровића, Миј. Крстића. (Прима се)

Г. Председник. Оглашујем да је одбор

изабрао

у комисију за отварање понуда: г. г. Клідиса, Црногорца, М. Павловића, К. Петровића, и Миј. Крстића са председником, који ће ове понуде отворити, протоксл саставити и одбору реферисати.

Бр. 49

Г. Председник. Молим вас да решите још и једну молбу др. Милана Јовановић. који је хонорарни лекар у општини, а обратио се с молбом за стално лекарско место.

Г. Јов. Барловац. Ако има место празно да се прими.

Г. Председник. Разуме се да има; он већ врши хонорарно ту дужност, а награда је иста која и сталном. (Прима се) Одбор је

уважио

молбу г. Др. М. Јовановића да се прими у сталну службу општинску

Бр. 50

одбор

По прочитању акта изјављује да су: Танасије Кочановић надничар и Моша Мандили непознати. —

Састанак закључен у 6³/₄ часова.

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ

Вода за грађевине. Да би се олакшала набавка воде за грађевине, општински је одбор одобрио, да се, на лични захтев приватних и пошто плате прописану таксу, може дозвољавати да за грађевинске цели не морају пунити саке само на општинској пумпи, већ на Дунаву и још једном месту на Сави.

Правила за ово заитање воде за грађевине послата су управи вароши на одобрење, а у једном од идућих бројева предаћемо их јавности. По њима, сви они који носе воде за грађевине, морају имати и црвено обојену бурад.

*

Понуде. Добивене понуде за канализацију, воде и осветлење, према расписаноме стечају до 10-ог овог месеца, има да проучи и одбору даде мишљења изабрава комисија од г. г. *одборника*: Мијаила Павловића, Николе Ђорђевића, Косте Петровића, Димитрија Миловановића, Стеве Добривојевића, Др. Мих. Вујића, Косте Црногорца, Др. Марка Леке, Фердинанда Розелта, Др. Ђоке Димитријевића, Михаила Крстића инсп., Манојла Клідиса, Стевана Јосифовића, и Милана Павловића; а *грађана ван одбора*: г. г. Др. Владана Ђорђевића, Димитрија Стојановића, Мих. Валтровића, Марка Стојановића, Јове Крмановића, Јове Антуле, Едије Були, Милана Бранковића, Др. Лазе Лазаревића, Љубомира Клерића, Косте Алковића, Симе Лозанића, Александра Бугарског Мише Михајловића (начел.), Пере Велимировића, Авте Алексића, Ђока Ђорђевића проф. Мише Марковића, Владе Марковића, инж. Св. Ивачковића, Др. Лазе Пачуа и Јове Николића, општ. правоза ступника.

*

Одборски сстанок. Место у суботу 14-ог, државна је редовна седница општинског одбора у понедељак, 16-ог ов. мес.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(париском „Солеј“ у)

Петроград 5/17 марта 1887.

Полузванична штампа још једнако ћути о догађајима од 13-ог марта. Већина публике, и у самом Петрограду још не зна шта се збило у претпрошлу недељу. Међу тим, гласови су неки о томе допрли до ушију и проста света, — до мужика. С друге стране, у трговачким круговима најбесмисленије вести, најневероватније басне, добиле су широко поље. Једни веле, да је цар рањен; други, да се царица од страха и бола разболела. Има их, најзад, који, без икаква основа тврде, да су заверу сковали Инглези или и софијски регенти. — У ствари је, пак, било онако како сам вам ја првога дана

јавио. Пред нама стоји једна нова *нихилистичка завера*, изведена са ладнокрвном смелошћу од шаке *Русијаних* глава. Ту нити треба тражити прст *славенофила* — као што чине *инглески новинари* — ни руку *уставоваца* као што подмећу *листови немачки и аустријски*. *Славенофили* су од ово шест година добили и сувише корисних уступака да би с *лаким срцем* хтели довести у питање тако леп положај. *Уставовци*, опет, *припадају махом највишој класи друштвеној*, и јесу у исто време и сувише *нежни и човечни* да би прибегли овом „*последњем разлогу*“, *експлозивној бомби*.

Пре три дана *имадох прилике* да вам кажем, да је *победа полиције била непотпуна*, те да је *коловођама завере испало за руком* да умакну. Овај се *факт данас потврђује*. Из *доброг извора* дознајем, да су *завереници били подељени у три подједнака одреда*, од којих се *један налазио код „Вознесенског проспекта“*, други око „*Аничкове палате*“, и трећи у *Великој Морској улици*. Од ових, само овај *последњи (у Морској) ухваћен је*, а она друга два, — међу којима се *држи да је био и главни вођа завере* — *умакли су*. Претресања *кућа*, која су *чињена на Вознесенском и Невском*, *изнела су на видик читав арсенал*, или *бољерећи радионицу*, *експлозивних машина* које су *завереници у бегству за собом оставили*. Кажу још, да је *слично откриће учињено данас и у виборшком кварту*. Мисли се да су *завереници на Вознесенском*, *заузел бушију на прозору од угла Катаринског канала*, хтели *бомбардати отуда царски спровод*. Као *највеће чудо*, пак, може се *рећи да је то*, што се на неколико *корака од Аничкове палате, на Невском*, *налазио главни магацин завереника*. Овај *један факат довољан је да покаже тешку недораслост руске полиције*. Од *куће у којој су се бавили завереници*, *изглед се отвара на башту царевића*, која *није ни сто метара удаљена*, и која је пре *шест година свуд у наоколо за неколико метара у дубину била прекопавана*, да би се на тај начин *осујетило свако подилажење с подземним минама*. Ту *одмах налазио се био и онај чувени цветни дућан Кобоцева*, испод кога је *копана једна страшна мина противу покојног Александра II-ог*.

Глас се *прноси*, — *премда не знам са колико вероватноће*, — да је *прави вођ ове завере онај тајанствени Дегајев* што пре *три године дође главе пуковнику Судејкину*, *једном од првих шефова руске политичке полиције*. Ја сам вам *говорио да се тај убилац од то доба једнако налазио у Петрограду*, и то, *ма да сад јављају да је затворен у Кијеву*.

Изгледа, *доиста*, да се *исти Дегајев* дао *намерно представити од некоег другог у Украјини под истим именом*, а он сам *вешто се користио том диверсијом* да овде у *Петрограду организује нову и по следњу заверу*.

Па, *шта је сада са похватаним завереницима?* Гласови се *прносе да ће сутра, или најдаље преко сутра*, сви *бити повешани на бедемима града Петропавловског*. Ма да су с њима *жандари сурово поступали* *кажу*, да им је *држање најпоносније*, као и да *двојица међу њима нису уста хтели отворити да кажу ко су и од куд су*. На овај начин *биће обешени непознати људи*. Друга *чтворица су ђаци или стари посетиоци петроградског универзитета*. За њих *кажу да су сви пореклом с југа*, то *јест*, од *Кијева, Одесе и Ростова*.

Страшан је био *упечаток који је откриће ове завере учинило на двору*. Царица, *чије је здравље и онако поремећено*, *добила је јаку нервну грозницу*. Велики *књаз Владимир*, који је *познат са својом енергијом и одлучношћу*, *узео је сам у своје руке врховну управу полиције*, *испитивао је лично сумњива лица*, и *наредио да се многи позатварају*. Од *своје стране*, *полиција као да је хтела употребити ову прилику да баца с оне страу катанца и људе*, који су *иначе безопасни*, али који су *познати са својим платонско-уставним и теоријско-либералним правцем*. Према *томе*, *нико данас*, *осим страваца*, у *Петрограду не може бити сигуран* *ако где оморке да ће ту и осванути* — *е да му то јест око повоћи* — *када се обично ашпења врше*, — *неће доћи нека седморица или осморица жандарма да га пробуде и у град одведу*.

За *цара кажу да је такође дубоко потресен* — *што се даје лако и појмити*. *Шта ће бити са његовом децом?* а *шта ли и са самом царевином?* Ја сам вам *често говорио*, — *а не могу сувише и напонављати* — *да је нихилизам свемоћан за рушење*, али исто тако *немоћан за подизање*. Ни *најглавније вође његове немају никаква програма*. С *друге стране*, *искуство сведочи*, да у *Русији атентати нису никад усмљене појаве*. То је, *управо*, *низа покушаја на царубијство која опет долази на ред после шест година*. *Лето ће зар и проћи које како али — будимо на опрезу под јесен?* *Зима ће вратити цара Петрограду*, а *нихилисте њиховим подземним лабораторијама*. *И шта се ту све може догодити до следећег пролећа?* —

Као *најближа последица овог садањег и промашеног атентата биће*, *без сумње*, *промена у ми-*

нистарству. Положај г. Толстоја јако је потресен, а могуће је да ће за њим отићи и сам Гирс. Толстој нарочито, и то при свој посвећености му послу, дао је доказе такве неспособности, и навукао је на се толику непопуларност, да би његов пад био примљен са истинитим задовољством. За Гирса опет стоји, да, ма да је у последње време на цара силно утицао, да никада није уживао право поверење господарево. За њега се може рећи, да је био натурен цару пресијом званичних кругова и немачког уплива. Одавна њему се пребацује да није довољно националан; а, ако цар — као што се глас проноси — употреби последњи атентат као прилику за нов политички правац, онда су дани мастарски г. Гирса већ избројани.

Закључак свега овога је пак тај: да ћемо по свој прилици, у скоро видети где Александар Ш, јаче но икада излази пред Јевропу и пред свој народ са теоријом руског самодрштва. Обичаји, појмови и установе Запада, које и онако нису биле у кредиту од доласка његова на владу сада ће бити колико и прогоњене и истиснуте са земљишта руског. Апсолутна власт, у исто време и војничка и црквена, и старешинска и очинска, вршиће се по нова без граница. А онда, либерална аристократија и уставна буржоазија — нека се добро држе. Као убеђени приврженик руских предања и православне цркве, Александар Ш сада ће се наслањати на сељака противу варошанина, на Москву противу Петрограда, на мужика противу спахије једном — речју, — на народ противу великаша. Према томе, надајмо се жестокоме рату противу: и Немаца и католика и протестаната, и сваке туђе вере и племена, а у име православног словенства и руског самодрштва. Славенофили на све то тврдо рачунају и — имају право. Вратиће се стара добра времена цара Николе, и нека би само дао Бог да Александар Ш боље сврши од њега.... Али да вам коју, при послетку, речем о садашњем стању овдашњих политичких партија.

Огромна већина, народа — као што сам сто пута до сада понављао — православна је и цару одана. И онога дана кад тај цар буде апеловао на свој народ, *сто милијуна* мишица дићи ће се да га бране. На овој тачци у Русији влада само једно мњење.

Опозиција на против (и ако се то јест ја могу послужити оваким изразом) дели се да две бројно ништавне партије, од којих је једна моћна по друштвеном утицају својих чланова, а друга по фана-

тичкој посвећености својих ученика. Ја ту разумем уставовце и нихилисте.

Уставовци су добили много земљишта од ово шест година. Регрутујући се из редова високе аристократије, университетских кругова, официра гарде, и великих поседника губернијских, они су могли видети где њихов број расте прилажењем, свију редова незадовољника, хоћу рећи „*западњана*“ који су били веома у моди под покојним Александром II али су у немилости код садашњег Александра Ш. Ови скромни либерали, који су и у опште веома учени људи, дају се по нечему и познати. Они су махом врло богати, вољу далеке путове, обожавају Париз, Рим и Ницу, заносе се са модама француским, говоре тачно по четири и пет живих језика, љубитељи су смелих теорија, брилијантних парадокса, научних и књижевних новина, Золиних романа и Пастерових проналазака, и — *сањају* о уставу у Русији по калупу оног који има Инглеске. Него, и немајући никаква плана, ни јасна програма рефорама, они образују једну лепу киту мудрих скептичких глава, веома налик на француско племство у осамнајестом веку... Ја не описујем до краја ову политичку групу руску, а то за то, што је она била па-прошла, и не давши велика знака живота од себе. Данас, мрска народу, презрена од нихилиста, и зло виђена од чиновника, „уставовска“ партија у Русији и није више друго до један спомен прошлости.

Са свим друго је нешто онај мрки нихилизам — малена но страшна шака људи која ваљда у целој *стомилијоној* Русији не броји ни једну хиљадицу. Јест, та шака младих људи и младих жена, ево кадра је да држи у шаху читаву једну царевину. Не велим, да ће се та вера икада моћи докопати власти. Ја сам тврдо убеђен да то никада не може бити, а и кад би било, нихилистичко царство не би трајало ни једнога сахата. Разјарена маса мужика разбила би га као стакло о калдрму, и раздувала као олуја плеву. При свем том, нихилизам постоји; и, ако број његових последника и не расте, он је ипак једна непобедна, непостижна и вечно страшна ствар. Верујте моме искуству: завера од 13-ог марта није никако и последња. Баш напротив. Ми ћемо да доживимо како се понова ниже стара низа атентата, суђења, вешања и цароубистава. Па шта ли ће најпослед изаћи из овог тавног двобоја? Ко сме нека прориче — ја не смем.

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

VIII.

Дружба и пример.

Држ' се доброг друштва, па ћеш и сам добар бити.

Џорџ Херберт.

Ја волим да слушам о племенитим људма.

Шекспир.

Каж ми кога цениш, па ћу ти казати ко си.

Сент-Бев

Ко тежи да буде добар живописац тај ће увек тражити да ради по најбољим сликама. Тако и онај ко хоће да му је лиет живота светао, гледаће да су му и примери који се држи најбољи и неће се задовољити све док их не достигне или и не претече

Оен Фелтам.

(Наставак.)

Природно васпитање, које се добија код куће, продужава се далеко у живот; оно управо никада и не престаје. Али, у току година, дође време кад кућа више не дејствује искључиво на образовање карактера. Тада долази вештачко васпитање школе, и дружба с пријатељима и друговима која теше карактер моћним утицајем примера.

Људи, млади и стари — више млади но стари — неодољиво се поводе за онима с којима се друже. Мајка Ђорџа Херберта имала је обичај да даје овакав наук својој деци: „Као год што наше тело прима у се оно што му храна пружа, тако и наша душа неосетно усисе врлину или порок. према примеру које даје добро или зло друштво“.

И доиста, није могуће да круг, у коме се крећемо моћно не утиче на образовање карактера. Људи су по природи мајмуни, и на свакога ће, мање или више али тек, утицати говор, корак, мимика, па и саме навике мишљења другова му. „Шта је пример“? — пита славни Берк-на одговара: пример је све и сва. Пример је школа рода људског; и ни у којој другој не да се он васпитати,“ Беркова велика девиза — а она заслужује да се понавља — гласила је: „*упамти, удеси и истрај.*“

Подражавање је махом једна несвесна радња, чије је дејство готово неприметно али не мање за то трајно. Тек кад једна нежна природа дође у додир са силном природом, промена у карактеру даје се опазити. Међу тим, и најслабији људи имају неког утицаја на своју околину. Општење у мислима, осећајима и навикама постојано је, а дејство примера непрекидно. Емерсон је приметио да чак и стари парови, или лица која су годинама живела у једној кући, почну личити једно на друго. А ако се ово може рећи о старом свету да колико ли то вреди за млади, чија је пластична природа куд и камо нежнија и осетљивија,

па наравно и приступнија сваком чину и примеру своје околине.

У једном свом писму вели Серл Чарлс Бел: „много се говори о васпитању, али ми се чини да се и ту заборавља главна ствар а то је: *Пример.* За себе могу рећи, да сам највише научио угледајући се на старију браћу, а сви смо изашли из куће као самостални људи — но и то, — силом примера и угледања.“¹⁾

У самој природи је ствари, да околности, које утичу на образовање карактера, поглавито дејствују у младости. С годинама, пример и подражавање пређу у обичај, обичај се кристалише у навик, а навика је опет таква сила да ми често и не знамо колико јој жртвујемо од наше личне слободе. Прича се о Платону, да је у једној прилици покарао био једног дечка за неку глупу игру „Што ме караш — рекло му је дете за таку малу ствар“? „Е али обичај није мала ствар“ — одговорио му је философ. И није. Хрђав обичај, кад пређе у навик, такав је тиранин да ће људи често подлегати пороку и онда кад га из све душе проклињу. Ти су људи робови својих навика, и као такви немоћни да им се одупру. За то је и Лак (философ) рекао: да се стварање и одржавање умне снаге, која је кадра да спори царство навизи, може сматрати као један од главних задатака моралне дисциплине.“

Ну, и ако је много васпитање карактера примером спонтано и несвесно, не мора за то млад свет бити прост мајмун своје околине. Његов сопствени правац, далеко више но правац друштва му, водиће га мети и одредити му начела у животу. Свако има у себи извесну моћ слободне воље и радње, а, ако има и куражи да ју врши, он ће успети да изабере себи и пријатеље и другове. Управо и само слабошћу показаном у таквим приликама млади, па и стари, људи постају робови својих пожуда, или се предају сервилном подражавању других.

Стара је пословица да се човек познаје по друштву с којим иде. Тако, трезвен човек неће се дружити с пијаницом, ни нежан са грубијаном ни честит са неваљалцем. Ко се дружи са поквареним људима тај даје доказа лоша укуса и порочних тенденција, и пре а после понизиће свој карактер. „И сам разговор с таквим људма“ — вели философ Сенека — опасан је; јер, ако и не донесе не посредне штете, а он оставља кужно семе у глави, које и после раставка ш њима рађа и мори нас.“ Дакле, ако млади људи хоће да буду мудро упу-

ћени, као и да свесну употребу чине од своје слобodne воље и снаге, онда треба да се друже са бољим од себе и да се на њихове примере угледају. У честитој средини младе природе најбоље се и развијају, док их хрђаво друштво руши и убија. О карактеру самих тих средина може се рећи: да има људи које је довољно познати па их одма и завољети, поштовати и ценити; као што опет има људи чије нас познанство одбија и гнушањем испуњава. Живи с људма од висока карактера па ћеш и сам осетити како растеш и узвишаваш се; „а живи — вели једна *шпанска* пословица — међу курјацима па ћеш научити и да урлаш.“

И мешање са обичним себичњацима хоће ружно да подејствује, јер изазива у човеку оно сувопарно, подмукло и саможиво расположење које сузбаја мушку истинитост и ширину карактера. Памет људска ту брзо сиђе у уске канале, срце се стегне и отврдне, а морална природа устукне до граница слабости и удворљивости које су кобне по сваку племениту амбицију и стварну вредност.

(Наставиће се)

ПОДЛИСТАК

СРБИЈА

У

ДЕВЕТНАЈЕСТОМ ВЕКУ

НАПИСАО

Сен-Рене Таљандије

ПЕТИ ДЕО

Пад кнеза Милоша.

II.

Насиља Милошева. — Завера браће Симића. — Крушевачке светковине. — Буна у којој су умешани и министри кнежевски (Јануара 1835) — Она бива побеђена у часу кад изгледа да је победила. — Триумфални улазак Милошев у Крагујевац. — Он обећава земљи устав.

(Наставак.)

Једном дошав себи, Милош се исправи. То беше, опет онај стари Милош — велика мегдана. Коца га је увеарио, да су га преварили, да буна није опасна, да је он драг српскоме народу, и да и међу самим бунтовницима има многих који би се на први знак тргли. Милош, дакле, понова предузме команду, а околни народ скочи да га брани.

Ово је био тренутак када побуњеници, сједињени под капијама Крагујевца, већашу шта да раде. Да ли да заузму варош? Или да пошаљу најамнике у Пожаревац да убију тиранина? Најжешћи међу њима, — Симић између осталих — подупирао је ову последњу одлуку; али Милета још једном одржа победу са умереном му политиком. Ући у варош са дозволом оних који ју бране, образовати неку врсту мирне али оружане *скупштине*, управити на господара једнодушни протест земље, и, нај-

зад, натерати га да даде устав — то се усвоји као програм. Вучић, ми смо већ видели, да командује војском Милошевом у Крагујевцу; и он, ма да је био подозрив господару, и тајно нагињао завереницима, ипак се врло вешто умео одужити свима задатцима својим. Он, пре свега, умеде отклонити сукоб између два табора, пустив бунтовнике да уђу у Крагујевац — под условом; да заузму само један део вароши, а избегну сваки додир са војском кнежевом. На тај начин он пресече буну, сачувавши јој у исто време, а по жељи Милетиној, некакав законити карактер. Избегао се, дакле, грађански рат, и сад је на господару да се споразуме с народом.

Вође бунтовничке, мало и збуњене својом победом, још беху бурно већале шта да раде — кад ето ти секретара кнежева, Давидовића, где долази у Крагујевац да их пита: шта они траже од господара? Одговори му се: да земља тражи устава и закона. „Али то није дело једнога дана — рећи ће Давидовић — него на првој скупштини која ће бити за месец дана, књаз ће прогласити устав и у њему се одазвати жељи свију.“ По што ове речи беху громко поздрављене, Давидовић помисли, да може саветовати вођама да распусте своју војску, а као цену тога он им обећа опроштај и заборав свега што је било. Али, као што се дало предвидети, они то одбише; и не хтеше се раздвајати од своје војске докле год за поднета обећања не добију довољно јемства. Више и од тога, они тражаху да скупштина буде одмах сазвана. Него, у самој ствари, они не беху више у стању да услове диктирају. Док је њихова војска сваки даном бивала слабија, тужећи се да је преварена, Милошеве масе стизошу са свију страна — тако — да је буна опет дигла главу она би непромашно била прегажена. Крагујевац не беше више у опасности, и нов команданат војске, Петар Туцаковић, дође на место Вучићево, који оде у Пожаревац да објасни кнезу своје држање и добије његов опроштај. Милош уважи правдање Вучићево и коловођама бунта јави: да ће све бити предано забору ако они, на први позив, сложе оружје. Што се Симићеве и Петронијевићеве војске тиче, она је већ била почела да се разилази; а ово је нарочито бивало ноћу, када су по једине гомиле могле кришом, без ларме и нерса, хватати себи пут, тако, да, кад је дан освануо, побуњене војске више и није било.

Понављамо, све се ово догодило првих дана месеца Јануара 1835; а 12 ог истог месеца Милош уђе у Крагујевац под звуком звона и грмљавом топова. Светина је опета влицала: али она не поздрављаше тиме јучерашег деспота, већ старог Милоша измиреног са својим народом, Милоша; опоменута грубим искушењем, и који обећава да ће владати мудро. Кад је скоља сишао, вође завереничке, које се су донде страшно држале у приврајку, палаше му пред ноге и запресише опроштаја. Милош их подигне, пољуби, и са сузним очима, као и са дирљивом простодушношћу, ослови: „Сви смо грешни људи. И ја сам много грешно. Праштајмо један другом и гледајмо да поправљамо.“ Истога дана он даде довести себи сву тројицу коловођа: Стојана Симића, Аврама Петронијевића и Милету Радојевића и изговори им као што би отац говорио својој деци. „Ја нисам никада (рећи ће он)

презирао добре савете. У место да се буне, они, којима је добро народа на срцу, ваљали су да ми покажу у чему сам грешно. Јер, борити се навалице и за инат противу оног кога су догађаји оставили на чело Србије, значи немати љубави према самој ствари народној.“ За тим их позове да оду у цркву, и тамо се на јеванђељу закуне да им је опростио.

Ну, да ли је Милош ту доиста био искрен? Његови непријатељи још једвако тврде, да је он умео додати сјају ђенија му и — демонско притворство. Међу тим, како да не верујемо у његову искреност кад се његова штедрота тако савршено слаже ту са његовим интересима? Он је добио једну страшну опомену; он је осетио на себи како је то кад те народ остави, и како то боли бити изгнаник; а знао је и да га гађају сплетке Русије. Савест му је диктирала да ваља и за себе добити ово што непријатељима својим пружа, а то је: *опрштај* за најтеже грехе. Срачуната или не, великодушност Милошева морала је бити искрена. Не гроба само заборавити, да је он заверенике од 1835 и даље одржао на највишим положајима државним, као и да су они, баш били ти који су га најзад и оборили.

(Наставиће се.)

СТЕЧАЈ

У општини Београдској упражњено је место општинскога лекара за квартал палилулски. Годишња плата лекарска за овај квартал одређена је буџетом општинским: 2500. динара. Ко од лекара жели ово место добити нека поднесе суду општинском молбу

са документима најдаље до 5. Априла ове године.
Из седнице суда општине вар. Београда Бр. 2669 Београд.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

ИЗАШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ ВУКОВИХ ДЈЕЛА

ПРВА КЊИГА НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

Цена само 2 дик. или 1 Фор. а. вр.

ДОБИТИ СЕ МОЖЕ / СВИМА СРПСКИМ КЊИЖАРНИЦАМА

Штампа и издање краљ.-српске државне штампарије у Београду 1887. године.

Даље.

СПОЉАШЊИ ОДНОШАЈИ СРБИЈЕ

НОВИЈЕГ ВРЕМЕНА

прва књига

1848—1860

написао

Ј. РИСТИЋ

у Београду, штампарија краљевине Србије 1887

30 ТАБАКА У 8-ми.

Цена 3 динара!

НАРОДНА БАНКА

	Преглед стања на дан 14 марта 1887 године			сравњено са прошлим стањем	
	И М О В И Н А		Д У Г		
Главница				20,000.000	—
Акције		20,000.000			
Привремене акције				10,000.000	—
Акционари		7,500.250			
Банкоте у течају у злату	дјанара 325.000	3,143.321	72	6,202.270	— 9.800
„ „ „ „ сребру	„ 5,877.270				+ 18.280
Благајна у авечећем новцу у злату	„ 1,995.389				— 30.204
„ „ „ „ сребру	„ 1,881.479				+ 31.827
Страхе вредности и салда страних коресподената	„ 166.452				— 27.100
Лисница у злату	„ 1,467.979	3,07.380	64		+ 9.030
Лисница у сребру	„ 1,639.421				+ 5.910
Зајмови на државне обвезнице у злату	„ 2,205.901	2,336.516			— 770
Зајмови на државне обвезнице у сребру	„ 130.615		33		— 34.207
Текући рачуни у Београду		22.179			+ 1.226
Менице за наплату		17.191	58		
Кауције		107.000			
Полагачи кауције				107.000	
Оставе по текућим рачунима		1,254.758			
Остављачи по текућим рачунима		5.121	81	185.097	
Резервни фонд				5.121	81
Вредности резервног фонда					
Положене акције српске Народне Банке		391.875			
Полагачи акција „ „ „				41.750	
Разни рачуни			04		— 2.827
		36,961.624	81	36,961.024	81